

SC (Demokraatlik haridus koolides) on Euroopa projekt, mida rahastatakse programmi Erasmus+ raames (põhimeede 2 - koostöö innovatsiooni ja heade tavade vahetamise eesmärgil). Projekti eesmärk on edendada demokraatliku hariduse lähenemisviisi integreerimist Euroopa haridussüsteemidesse, et edendada koolides elu- ja kodanikupädevust.

DESC on saanud võimalikuks tänu 10 partneri koostööle 5 riigis, sealhulgas demokraatlikud koolid, riigikoolid, riiklikud koolivõrgustikud ja ülikoolid. Need on järgmised: GO! Scholengroep ja Omnimundo (Belgia) ning QUEST (Quality Education in Europe for Sustainable Social Transformation) Leiutajate Külakool ja Varstu kool (Eesti), OU "N.Y.Vaptsarov" Selanovtzi ja Community for Democratic Education (Bulgaaria), Istituto Comprensivo Carducci di Busca, Albergo della Tuscia (Itaalia) La Laguna Ülikool (Hispaania).

Selle eesmärgi saavutamiseks on DESC-projekt jagatud neljaks peamiseks projektitulemuseks: PR1 Uurimisaruanne; PR2 Õpetajate koolitus; PR3 PLATFORM PR3 DESC REA; PR4 Suunised ja poliitikasoovitused.

See juhend vastab PR4.1-le, tuginedes partnerasutuste vastuste kvalitatiivsele analüüsile kahes intervjuus, mis käsitlesid riiklikke poliitikaid ja nägemust demokraatlikust haridusest. Aruanne kajastab mitmekesisust nende kahe teema ümber ja esitab soovitusi, mis on suunatud ESCR (Economic, Social and Cultural Rights) paradigma hõlbustamisele Euroopa koolides, võttes arvesse lähtetasemete mitmekesisust. Samuti pööratakse tähelepanu sellele, et jõupingutused on igas hariduskontekstis erinevad.

Autorid

María Inmaculada Fernández Esteban
Ana Luisa Sanabria Mesa
Cecilia Verónica Becerra Brito
Anabel Bethencourt Aguilar
Sara González Pérez
Ainoa Escribano Miralles

Litsents lubab tõlkeid, mis järgivad sisu. Autorid ei vastuta teiste partnerite tõlgete eest.

Käesolevas dokumendis sisalduvad pildid on loodud tehisintellekti abil.

Koostööpartnerid

Mine! Scholengroep Brussel (Belgia)

- Henrique Juca

Omnimundo Basisschool (Belgia)

- Kenny Vrancken

QUEST (Kvaliteetne haridus Euroopas säästva sotsiaalse ümberkujundamise nimel)

- Martina Paone

IC Carducci Busca Cn Itaalia

- Davide Antonio Martini

- Nadia Torino

- Grazia Lovera

Universidad de La Laguna

- Talía Cristina Morillo Lesme

Demokraatliku hariduse ühendus (Bulgaaria)

- Magi Blagoeva

Nicola Vaptsarovi põhikool

- Ivalina Rusinova

Albero della Tuscia. Associazione culturale "io vivo dentro di me" (Itaalia)

- Matteo Sturlese

- Valeria Mincione

Varstu kool (Eesti)

- Kadi Määr

- Ele Raha

Leiutajate Külakool

- Hendrik Noor.

1. Demokraatliku hariduse määratlus.

Demokraatlik haridus Euroopa Liidus

Erinevused osalevate riikide vahel

2. Makrokonteksti poliitikasoovitused

Demokraatliku hariduse kontekstualiseerimine igas riigis

Poliitilise tegevuse suuniste kehtestamine lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis.

Sotsiaaluuringute ja haridusuuenduste edendamine demokraatliku hariduse kontekstis ülekantavus ja mõju erinevate asjaosaliste tavadele.

Väljapakutud meetmete hindamine ja ettepaneku jätkusuutlikkus.

3. Poliitikasoovitused mikrokonteksti suhtes

Poliitiline mõju demokraatlikule haridusele piirkondlikul ja keskuse tasandil

Ressursside ja infrastruktuuri pakkumine demokraatliku hariduse arendamiseks

Haridustöötajate koolitamine demokraatliku hariduse valdkonnas

Demokraatlikud põhimõtted koolikorralduses

Demokraatlikud põhimõtted hariduspraktika strateegiates

4. Demokraatliku hariduse analüüsi vahend hariduspoliitika aspektide üle mõtisklemiseks.

Demokraatliku hariduse refleksiooni tööriist hariduspoliitika elementide kohta

Demokraatliku hariduse määratlus

Demokraatliku hariduse määratluse osas puudub üksmeel, kuna iga kool ja õppekogukond, mis end demokraatlikuna määratleb, tõlgendab ja rakendab põhiideid omal moel, kusjuures prioriteetidid võivad väga erinevalt varieeruda. Ühiseks jooneks on aga see, et need on koolid või õppekogukonnad, kus demokraatlik haridus on keskne filosoofiline ja pedagoogiline lähenemisviis.

Euroopas on demokraatlike koolide kogemused kestnud sajandeid ja igal aastal tekivad väikesed demokraatlikud erakoolid, mida võib pidada sotsiaalselt ja majanduslikult eliidiks. Need koolid on teedrajavad avangardid, "võimaluste pioneerid", nagu Derry Hannam neid määratles (2020). Väikesed, era- ja kogukonnapõhised koolid, mis vaatamata suurele edule laste heaolu osas kipuvad jääma marginaliseeritud ja ei jõua enamiku lasteni. Nad asuvad sageli riikliku koolisüsteemi äärealadel, neil ei ole riiklikke toetusi ega õiguslikku raamistikku, mis neid tunnustaks, kuid nende eesmärk on olla kaasav ja taskukohane.

2005. aastal Berliinis toimunud 13. rahvusvahelise demokraatliku hariduse konverentsi resolutsioonis võeti vastu õppijate õiguse põhimõtted, mis on kokkuvõtlikult esitatud kahes osas:

- nad saavad ise otsustada õppimise ja kõigi teiste igapäevaelu valdkondade üle. Eelkõige võivad nad ise otsustada, mida, millal, kus, kuidas ja kellega koos teha, kui nende otsused ei kahjusta teiste vabadust teha sama.

- on võrdne sõnaõigus otsuste tegemisel selle kohta, kuidas nende organisatsiooni, eelkõige nende koolide tegevust juhitakse ning millised reeglid ja sanktsioonid vajadusel rakendatakse. (EUDEC, 2024)

Nendele eeldustele tuginedes otsustas 2021. aastal rühm spetsialistidest, teadlastest ja entusiastlikest õpetajatest koostada projekti, mille eesmärk on levitada demokraatlikku haridust avalikes koolides: Projekt DESC (Demokraatlik haridus koolides).

Omadused:

1. See soodustab isejuhtivat õppimist, kuivõrd õppimine ei tohiks olla standardiseeritud õppekava või strateegiaga, mida lapsed ei ole ise valinud.
2. Õppimine põhineb vabal mängul kui õppemetoodikal, mis loob vajaliku pinnase iseseisvaks uurimiseks.
3. Mitmeaastane keskkond võimaldab võimendada formaalset ja mitteformaalset õppimist, edendades kõige nooremate laste iseseisvust ja õppides hoolitsema vanemate eest.
4. Keskkonnategurid on laste arengus väga olulised.
5. Täiskasvanud on mentorid ja juhendajad, keda nimetatakse kaaslasteks.
6. Kogunemised kui tegevus, milles julgustatakse konfliktide lahendamist ja otsuste tegemist ning milles lapsed ja täiskasvanud osalevad võrdselt.

7. Humanistlik lähenemine. Lapsi vaadeldakse kui unikaalseid, pädevaid indiviide, kellel on uudishimu ja motivatsioon, mis on vajalik nende endi olemiseks.
8. Inimloomus on loomult heatahtlik ja lastel on lisaks uudishimule ja motivatsioonile ka võime olla altruistlikud.
9. Kool kui avatud süsteem. Koolide ja nende laiemate kogukondade vahel luuakse sihipärane koostöö.

1.1. Demokraatlik haridus Euroopa Liidus

Euroopa Komisjon soovib liikmesriikidel läbi viia haridusreformid, et ühtlustada hariduse põhieesmärgid: Laialdase teadmiste baasi arendamine, ettevalmistus tööturuks, ettevalmistus eluks aktiivse kodanikuna ja isiklik areng.

Selleks, et liikmesriikide haridussüsteemid viiksid vastavusse või vastaksid 21. sajandi oskuste arendamisele, mis on vajalikud selleks, et õppijatest saaksid aktiivsed ja täisväärtuslikud inimesed, võttis EL 2018. aasta mais vastu soovitusel elukestva õppe kaheksa võtmepädevuse kohta, millega ajakohastatakse 2006. aasta soovitusel, võttes arvesse tänapäeva maailma nõudeid, ning antakse suuniseid ja näiteid heade tavade kohta. Ajakohastatud soovitusel on määratletud kaheksa elukestva õppe võtmepädevust: Kirjaoskus, mitmekeelsus, matemaatiline pädevus ja loodusteaduste pädevus, tehnoloogia- ja inseneriteadmised, digitaalvaldkonna pädevused; personaalne ja sotsiaalne õpetus kodanikuks olemisest, ettevõtlikkus ning kultuuriteadlikkus ja kultuuriline eneseväljendusoskus.

1.2 Erinevused osalevate riikide vahel

Iga riigi poliitika ja demokraatlik areng sõltub teatud määral sellistest aspektidest nagu majandusliku ja õppekava autonoomia tase, õpetajate koolitus ning õpilaste ja perede ning üldiselt kogu hariduskonna osalemine.

Sellised riigid nagu Bulgaaria, kus toimus poliitiline üleminek esindusdemokraatia mudelile veidi üle kolmekümne aasta tagasi, hõlmavad haridussüsteemi, mis on viimastel aastatel vähe muutunud. Selles mõttes on seda süsteemi läbiv pedagoogiline mudel traditsiooniline ja logotsentriline, ilma keskuste autonoomiata õppekava suhtes, kuid autonoomiaga ressursside haldamisel, mis langeb hariduskeskuste juhtkonnale ilma õpilaskonna esinduseta ja kus perekondade osalemine piirdub kooli toetamisega vanemate nõukogu kaudu, ilma et see nõukogu oleks kõigis koolides kohustuslik. Kummaline fakt on aga see, et alghariduse omandamine sõltub 8 võtmepädevuse saavutamisest, mille hulka ei kuulu digipädevus.

Belgias leiame haridussüsteemi, mis põhineb 9 pädevusel põhihariduses ja kuigi igal piirkonnal on oma eripärad, põhineb haridussüsteem kaasamisel, osalemisel, hindamisel (sisemisel ja välisel) ning perede ja õpetajate osalemisele koolijuhtimise ja õppekava valdkonna otsuste tegemisel.

Itaalia 2015. aasta haridusreformi iseloomustab koolide autonoomia suurendamine, nii et igal koolil algatusõigus õppekava puudutavate otsuste tegemisel. Hariduskogukond koosneb õpetajatest, õpilastest, peredest, koolijuhtidest ja kohalikust omavalitsusest. Seda peetakse ELi soovitatud pädevusraamistikuks.

Eestis on käimas haridusreform ja selle aasta alguses avaldati eri etappide määrused. Hariduse õppekava suund põhineb Euroopa pädevusraamistikul, kuigi see ei hõlma mitmekeelsust ja ettevõtlushpädevust.

Makrokonteksti poliitikasoovitused

2.1. Demokraatliku hariduse kontekstualiseerimine igas riigis.

Demokraatlikku haridust tuleb määratleda ja mõista selle riigi kontekstis, kus seda tahetakse edendada või tugevdada. Valitsused peavad mõistma demokraatlikku haridust kui ühiskonna jaoks hädavajalikku elementi, mis on kooskõlas selle lähenemisviisiga. Arvestades selle konstruktsiooni tähtsust ning sõltuvalt omakorda iga riigi ajaloolisest kontekstist ja saavutatud õigustest, võivad demokraatliku hariduspõhimõtete põhialused juba täidetud identiteedimehhanismide kaudu, mida konkreetses kontekstis edendatakse ja saavutatakse. Avaliku ja kõigile avatud hariduse tugevdamise suundumus on paljudes riikides juba laialt levinud demokraatlik põhimõte ja demokraatlike põhimõtete nähtav reaalsus riiklikes kontekstides.

Siiski näitab võrdlev poliitika erinevusi demokraatliku hariduse tegevustes eri riikides, mistõttu tuleb teistes kontekstides jätkata jõupingutusi nende demokraatlike põhimõtete kindlustamiseks kooliharidussüsteemis. Need põhimõtted tuleks juurutada üldisesse õppekavasse ja kehtestada riiklikud tegevusmeetmed, et tagada hariduses demokraatlike väärtuste edendamine.

Hoolimata võimalikest erinevustest riikide vahel demokraatlikes tegevustes, mida on ellu viidud, tuleb nende tähtsust ja kindlustamist jätkuvalt säilitada. Nende demokraatlike jõupingutuste konsolideerimist ja järjepidevust tuleks igas riigis arvesse võtta, tagades võimalused nende süvendamiseks, laiendamiseks ja tugevdamiseks, võttes arvesse iga riigi omapärasid ning haridussüsteemide kultuurilisi, sotsiaalseid ja pedagoogilisi suundumusi.

2.2. Poliitilise tegevuse suuniste kehtestamine lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis.

Riikides, kus demokraatlik haridus ei ole olnud piisavalt väljakujunenud põhimõte, on vaja kaaluda põhjalikke õppekavade reforme ja muudatusi, mis tugevdavad või pöörduvad tagasi demokraatliku hariduse avalike, vabade ja terviklike põhimõtete poole.

Selles mõttes peavad nii koolisüsteemi eesmärk kui ka üldised eesmärgid selle erinevates etappides soodustama demokraatlikku haridust, mis asetab pädevuste, pedagoogiliste mudelite ja hariduslike lähenemisviiside arendamise eetilise demokraatlikele põhimõtetele. Modaalsus. Osalemise ja hindamise viis peab olema kooskõlas nende pedagoogiliste lähenemisviisidega, mis käsitlevad haridust ja selle mitmekesiseid õppekavaelemente demokraatliku hariduse kontekstis.

Demokraatlikku haridust käsitlevate meetmete kehtestamine mõjutab konkreetsete ja kavandatud meetmete elluviimist, mis kaitsevad demokraatlikke põhimõtteid või edendavad neid erinevatel strateegilistel tasanditel lühikeses, keskpikas või pikas perspektiivis alates haridussüsteemi kõige varasematest etappidest kuni kõige kõrgema astmeni.

2.3. Sotsiaaluuringute ja haridusuuenduste edendamine demokraatliku hariduse kontekstis

Demokraatlik haridus, isegi kontekstides, kus seda peetakse juba saavutatuks ja omaks võetuks, tuleb jätkuvalt uurida ja süvitsi käsitleda. Ühelt poolt selleks, et märkida selle tähtsust ja suunata ümber, kui demokraatlikke põhimõtteid hariduses hakatakse hüljama või kui need nõrgenevad, tagades, et demokraatlikud põhimõtted jääksid kaitsmist väärivateks, arvestades nende hariduslikku ja sotsiaalset panust ning mõju demokraatlikule kodanikuühiskonnale. Teiselt poolt võimaldab demokraatliku hariduse süvendamine sotsiaalsete uuringute ja haridusuuenduste kaudu mitte ainult seda saavutada, vaid ka hinnata nende uurimis- ja uuendusprojektide tegelikku mõju erinevates kontekstides ning inimeste terviklikus arengus.

Demokraatliku hariduse mõiste mitmetähenduslikkus tuleb muuta konkreetseks iga riigi kontekstis ning määratleda läbi konkreetsete tegevuste, mida iga riik peab ellu viima. Uurimistöö suunamine demokraatliku hariduse ja haridusuuenduste valdkonda võimaldab jätkata dialoogi, tuginedes ja tugevdades uurimistöid, millel on mõju kogukonnale, kus neid läbi viiakse. Samuti võimaldab see suunata nende uurimis- ja uuendustööde tulemused tagasi demokraatlikule kogukonnale avalike, läbipaistvate ja eetiliste eesmärkide nimel, kus kogukond ise on pühendunud ja vastutav nende tulemuste eest.

2.4. Ülekantavus ja mõju asjaomaste osapoolte erinevatele tavadele

Demokraatlik haridus, kuigi selle mõistmine ja määratlemine võib olla mitmetähenduslik, vajab pidevat pühendumist ja hoogu demokraatliku hariduse edendamiseks. Selles kontekstis peab poliitiline pühendumine sellele demokraatlikule teemale olema hariduspoliitika kujundajate, riiklike valitsusorganite, õpetajate ja koolide haridusvõrgustike, kogukondade ja perede prioriteetne ülesanne. Kaasatud osapooled peavad tugevdama demokraatlikke väärtusi igas kogukonnas, et arendada kõigi sama riigi, kogukonna, autonoomse piirkonna või regiooni liikmete terviklikku haridust.

Demokraatlik haridus peab olema suunatud kõigile inimestele, toetades ja hõlbustades kõige rohkem abi vajavate inimeste arengut. Samal ajal peab see suutma edastada ja laiendada oma hariduslikke ja sotsiaalseid lähenemisviise ja strateegiaid erinevate demokraatlike algatuste loomiseks ja rakendamiseks. See aitab kaasa tugeva kultuuri kujunemisele, mis on võimeline (taas)õppima omaenda edusammudest.

2.5. Läbiviidud meetmete hindamine ja ettepaneku jätkusuutlikkus

Demokraatliku hariduse meetmeid tuleb läbi vaadata ja hinnata kahel eesmärgil: analüüsida poliitikameetmeid, mis vajavad ajakohastamist või muutmist, ning hinnata tehtud jõupingutuste ülevaatamise ja hindamise tegevust.

Selleks, et seda hindamist läbi viia, on vajalik igas riigis määratleda näitajad, mis põhinevad selle lähenemisviisi määratlusel riiklikus poliitilises strateegias. Need näitajad peavad näitama piisavat katvust ning osutama demokraatlike põhimõtete jätkusuutlikkuse kindlusele, kohaldatavusele ja rakendamisele praegustes haridussüsteemides.

Nende näitajate konkretiseerimist ja rakendamist peab toetama viisil, et oleks võimalik mõõta ja koguda piisavalt empiirilisi tõendeid, mis võimaldavad hinnata, kas nende kontrollinstrumentide määratlusele vastatakse või mitte.

Pärast hindamist kasutusele võetavad meetmed peaksid edendama tegevuskavade loomise suundi, et parandada demokraatlikku haridust, selle kohaldatavust ja ülekantavust teistesse ja uutesse kontekstidesse. Teisisõnu, on vaja kehtestada mehhanismid, mis mõõdavad nende tegevuste sotsiaalset ja avalikku mõju, tuginedes usaldusväärsetele andmetele, mille abil saab kontrollida oodatud ja saavutatud tulemusi.

3. Poliitikasoovitused mikrokonteksti suhtes

3.1. Poliitilised tagajärjed demokraatlikule haridusele piirkondlikul ja keskuse tasandil

Demokraatlik haridus nõuab tihedat koostööd valitsuste, organisatsioonide, kogukondade, perede ja õpilaste vahel, et otsuste tegemine oleks eri sektorite poolt toetatud ja ajas jätkusuutlik. See poliitiline kaasatus ei tohiks piirduda üksnes heade kavatsustega demokraatlike väärtuste arendamiseks, vaid nõuab pühendumist ja reaalseid tegusid, mis mõjutavad demokraatlikku kultuuri nii riikliku seadusandluse tasandil kui ka hariduspraktika kõige pehmemate ja subjektiivsemate aspektide kaudu.

3.2. Ressursside ja infrastruktuuri pakkumine demokraatliku hariduse arendamiseks

Üks peamisi algatusi, mida institutsioonid peavad ellu viima, on vajaliku rahastuse tagamine uurimis- ja uuendusprojektide edendamiseks ning nende praktikate rakendamiseks. See võimaldab säilitada avalikku, õiglast, eetilist ja demokraatlikku kvaliteetharidust ühiskonna jaoks ja ühiskonna poolt.

Samuti tuleks edendada meetmete rakendamist, mis hõlmavad toetusmaterjalide ning analoog- ja digivahendite loomist, et hõlbustada tulemuste edastamist ja nähtavust. See soodustaks ühiskonna digikirjaoskust eetilise arengu vormina ning leevendusmeetmena põlvkondade või sugude vaheliste lõhede vähendamiseks.

13.3. Haridustöötajate koolitamine demokraatliku hariduse valdkonnas

Demokraatlik haridus peab olema osa kõigist haridusagentide algkvalifikatsioonide ettevalmistusprogrammidest. Nii alg-, alaline kui ka pidev koolitus demokraatlike väärtuste alal võimaldab haridustöötajatel omandada tundlikumat lähenemist jagatud otsuste tegemisele, tihedale koostööle erinevate osapoolte vahel ja demokraatliku hariduspraktika tõhusale rakendamisele. See omakorda aitab kaasa ajaloolise, sotsiaalse ja haridusliku õigluse teadvustamisele ning õpilaste subjektiivse arengu toetamisele.

3.4. Demokraatlikud põhimõtted koolikorralduses

Koolides on oluline edendada sama koostöö ja jagamise vajadust demokraatliku hariduse valdkonnas. Kooli organisatsioonid peaksid olema võimelised looma ja jagama kogemusi oma õpetajaskonna seas, et toetada häid demokraatliku praktika meetodeid. Samal ajal tuleks luua ja arendada suhtlus- ja koostöövõrgustikke koolide ja organisatsioonidega, kes jagavad samu põhimõtteid. Sellised tugevad demokraatlikud võrgustikud aitavad tugevdada suhteid ja vastastikust rikastumist, toetades kohaliku tasandi demokraatiat ja hariduslikku õiglust.

3.5. Demokraatlikud põhimõtted hariduspraktika strateegiates.

Lisaks on kooli kontekstis rakendatavate meetmete ja koolituste seas perede roll fundamentaalne õpilaste terviklikuks arenguks ning nende kaasamiseks õppimisse. Teisalt on oluline ka koolivälise kogukonna kaasatus ja osalus, mis toetab kohaliku konteksti arengut ning soodustab kultuuriliste võimaluste lähenemist ümbruskonnas.

Demokraatlik haridus peab looma mehhanismid ja ressursid, mis võimaldavad õpilaste osalust, toetades nende eneseväljendust ja arvamuse avaldamist kui head hariduspraktikat ning tehes haridusspetsialistidega ühisotsuseid.

4. Demokraatliku hariduse analüüsi vahend hariduspoliitika aspektide üle mõtisklemiseks.

Hariduspoliitilised tegurid on olulised mitte ainult seetõttu, et need määratlevad haridusmudeli ja koolisüsteemi struktuuri, vaid ka seetõttu, et need loovad raamistikku, mille põhjal kavandatakse ja integreeritakse hariduse muutmise ja uuendamise strateegiaid.

Seetõttu võimaldab hariduspoliitiliste tegurite tuvastamine, mis iseloomustavad avaliku koolihariduse süsteemi, ühest küljest määratleda strateegiaid, mis hõlbustavad demokraatlike koolide uuenduslike hariduskogemuste ülekantavust. Samuti on see väga kasulik selleks, et kindlaks teha ühised elemendid avaliku hariduse mudelitega ning selgitada, millistest elementidest ja/või struktuuridest saab alustada demokraatlike koolide tunnustamise saavutamist avaliku koolisüsteemi raames.

Kõige sidusam strateegia on töötada välja ja kujundada uuendusprojekt, mis põhineb demokraatlike koolide haridusmudelil, ning esitada see erinevatele avalikele haridusasutustele, nii makropoliitilistele institutsioonidele, nagu haridusministeeriumid ja -osakonnad, kui ka mikropoliitilistele institutsioonidele, mida esindavad hariduskeskused ja koolid.

Siiski tuleb arvestada, et demokraatlike koolide mudeli kavandamine ja arendamine kui haridusuuendusprojekt peab põhinema poliitilistel teguritel, mis määratlevad ja iseloomustavad koolisüsteemi mudelit ja struktuuri igas riigis ja/või regioonis.

Koolisüsteemid on määratletud järgmiste hariduspoliitiliste tegurite alusel:

- 1. Sotsiaalsed (poliitilised, majanduslikud ja hariduslikud) põhjused muutuste vajaduse kohta: Selgitage ja levitage teavet vajalike muutuste olulisuse, nende vajaduste põhjuste ning sotsiaal-hariduslike mõjude kohta, mida need muutused kaasa toovad.**

- I. Millised on demokraatliku koolimudeli omadused? Miks on need olulised? Milliseid haridusalaseid saavutusi on võimalik saavutada? Millised on eelised? Demokraatlike koolide haridusmudeli integreerimine erinevate riikide riiklikesse haridussüsteemidesse, Millist kasu tooks see ühiskonnale?*

- 2. Kavandatud muudatuste levitamise ja integreerimise strateegiad: Mida on vaja muuta ja kuidas? Millistele õppekava elementidele saab tugineda?**

Õppekava: kontekst, osalejad ja elemendid

Hariduse makropoliitika: Poliitilised institutsioonid, kes vastutavad koolisüsteemi ja õppekavade kujundamise eest (ministeeriumid, haridusosakonnad jne).

Millised õppekava konkreetse tasemed otsustatakse makropoliitilistes kontekstides?

- II. Milline on minimaalne õppekava konkretiseerimise tase, mis on vajalik demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti väljatöötamiseks?*

Millised on demokraatliku koolimudeli sarnased makropoliitiliste institutsioonide poolt kujundatud õppekava hariduspõhimõtted, pädevused, eesmärgid, metoodilised ja hindamis põhimõtted?

- III. Millised on väljakujunenud õppekava elemendid, millest saame alustada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti väljatöötamist?*

Mikropoliitika: Määratletud haridusasutuste (õpetajad, perekonnad ja õpilased) poolt tehtavate otsuste kaudu, eriti selle järgi, milliseid otsuseid nad saavad teha ja kuidas need mõjutavad õpetamist ja õppimist (õppekava) ning koolide ja klasside toimimist.

Kas riigiasutused kehtestavad koolides kohaldatava suletud õppekava või vastupidi, kas nad kehtestavad avatud õppekava, mida täpsustatakse ja kohandatakse vastavalt koolide sotsiaal-hariduslikele eripäradele? Kas koolid kujundavad oma õppekava, lähtudes makropoliitiliste institutsioonide kehtestatud miinimumnõuetest?

IV. Millistest koolide õppekavade elementidest ja omadustest saame lähtuda demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti kavandamisel?

Kas haridusvaldkonna esindajad (õpetajad, perekonnad ja õpilased) saavad otsustada, mida ja kuidas õpetada ja õppida? Millised osalejad võivad selliseid otsuseid teha?

V. Otsuste tegemisel selle kohta, mida ja kuidas õpetada, on vaja kõigi hariduses osalejate osalemist? Milliseid osalejaid vajame demokraatliku hariduse uuendusliku haridusprojekti kavandamiseks ja arendamiseks?

3. Mudelid ja strateegiad muutuste, innovatsiooni ja hariduse parendamise protsesside elavdamiseks ja edendamiseks: makropoliitiliste institutsioonide uuendusprojektide konkursid ning koolide osalemine haridusinnovatsiooni projektides.

Milliseid makropoliitilisi strateegiaid kasutatakse koolihariduse muutuste ja parandamise edendamiseks? Kas korraldatakse haridusinnovatsiooniprogrammide konkursse? Millistel teemadel? Millistel osalemingimustel? Kuidas osalevad koolid ja erinevad haridustöötajad? Kas neid rahastatakse? Kuidas neid levitatakse ja teistele koolidele edasi antakse?

VI. Millised on nende strateegiade omadused ja elemendid, millest me saame lähtuda, et tutvustada ja levitada demokraatliku kooli mudelit kui haridust parandavat muutuste ja uuenduste projekti? Millised omadused ja elemendid on vajalikud ja milliseid ei ole praeguses hariduspoliitikas arvesse võetud?

4. Hariduskeskuste organisatsiooniline struktuur:

Koolid kui sotsiaalpedagoogilised institutsioonid. Juhtimisstruktuurid peavad olema avatud ja esinduslikud, et soodustada kõigi haridustegelaste osalemist ja kaasamist,

ning need struktuurid peavad arendama horisontaalset ja koostööl põhinevat juhtimist kooli hariduskogukonnas.

Milline on koolide organisatsiooniline struktuur, mis on määratletud makropoliitilisel tasandil?

- VII. *Kas on võimalik lähtuda mõnest koolide jaoks kehtestatud organisatsioonilise struktuuri tunnusest? Milline organisatsiooniline struktuur oleks vajalik, et oleks võimalik arendada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti?*

Milline on koolide autonoomia tase?

- VIII. *Kas koolidel on piisav autonoomia ja milline autonoomia tase on vajalik, et arendada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti?*

Millised on koolide juhatused, kuidas toimub otsustusprotsess, milliseid otsuseid teevad kõik haridusvaldkonna esindajad: õpetajad, kohalik omavalitsus, halduspersonal, perekonnad ja õpilased?

- IX. *Kas me saame alustada otsustusorganitest ja -protsessidest, mida koolides kasutatakse? Milliseid juhtimisorganeid ja millist osalustaset oleks vaja, et oleks võimalik arendada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti?*

Kuidas on koolid korraldatud: ülevalt alla ja hierarhiliselt või organisatsioonidevaheliselt ja koostöös?

- X. *Millist organisatsioonilist mudelit on vaja demokraatliku haridusinnovatsiooni projekti rakendamiseks? Kas me saame lähtuda praegusest koolide organisatsioonilisest mudelist?*

Millist juhtkonda arendatakse tavaliselt riigikoolide võrgustikku kuuluvates koolides?

- XI. *Millist juhtkonda on vaja, et oleks võimalik arendada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti? Kas me saame lähtuda juhtkonnast, mis on välja töötatud koolides?*

Milline on kooli ja perekonna vaheline suhe avalikes koolides?

- XII. *Millised suhted peredega on demokraatlikus koolis olulised? Kas me saame tugineda koolis juba kujunevale perekonna ja kooli vahelisele suhtele?*

5. Õpetajate alg- ja täiendkoolitus:

Õpetajad kui haridusagendid selle sõna üldises tähenduses: sotsiaalsed ja kultuurilised agendid. Õpetajad kui kriitilised ja reflekteerivad subjektid. Õpetajad kui muutuste ja uuenduste elluviijad.

Milliseid pädevusi peab õpetaja arendama ja saavutama?

- XIII. *Millistest pädevustest me saame alustada? Millised pädevused on õpetajatele vajalikud, et integreerida ja arendada demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti hariduspõhimõtteid?*

Milliseid teadmiste valdkondi peaks õpetajakoolitus mõjutama või millele peaks keskendumata?

- XIV. *Millised teadmistevaldkonnad (erialad) peaksid õpetajal olema, et osaleda demokraatliku hariduse innovatsiooniprojektis?*

Õpetajate algkoolitus: Kuidas ja milleks tuleks õpetajaid koolitada? Kes/mille poolt? Kus?

- XV. *Millised aspektid õpetajate algkoolituses on kasulikud demokraatliku kooli õpetajate algkoolituses? Milline koolitus peaks õpetajal olema, et mõista demokraatliku kooli põhimõtteid?*

Õpetajate täiendkoolitus: Haridusalase tegevuse koolitus koolis ja klassiruumis? Koolitus sotsioloogia, psühholoogia ja pedagoogika ekspertide poolt? Koolitusstrateegiad: kursused, seminarid, konverentsid ja/või koolitus koolis ja klassiruumis?

- XVI. *Millised täienduskoolituse elemendid ja omadused on kasulikud demokraatlike koolide õpetajate täienduskoolituses? Milliseid didaktilisi strateegiaid tuleks arendada õpetajate täiendkoolituses demokraatlikus koolis?*

Kas täiendkoolitus peaks olema seotud alg- ja täiendkoolitusega?

- XVII. Millised peaksid olema seosed õpetajate alus- ja täiendkoolituse vahel, et hõlbustada demokraatliku kooli kasvatuspõhimõtete omaksvõtmist ja arendamist?

Kuidas saavad õpetajad juurdepääsu koolidele, et täita oma ülesandeid õpetajana?

- XVIII. *Kas õpetajate juurdepääsuvormid avalikele koolidele kehtivad demokraatliku haridusmudeli arendamisel? Millised õpetamispraktikasse juurdepääsu viisid on vajalikud demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti arendamiseks?*

6. Majanduslik toetus kui tugisammas, mis toetab koolide toimimist nende globaalses määras: infrastruktuur, inim- ja tehnilised ressursid.

Millised institutsioonid on seotud koolide rahastamisega?

- XIX. *Kas demokraatlikele koolidele kehtivad riiklikud koolide rahastamise institutsioonid? Millised institutsioonid on vajalikud demokraatliku hariduse innovatsiooniprojekti elluviimise ja arendamise rahastamiseks?*

Milline on rahastamise laad: riiklik rahastamine (haridusministeeriumid, kohalikud omavalitsused), erafinantseerimine (erakoolid: perekonnad), sotsiaalne rahastamine (muud sotsiaalasutused)?

- XX. *Millist rahastamist vajab demokraatlik kool ja kas see võib olla sama, mis riiklikel koolidel?*

Millised haridusasutused ja/või koolide juhatus otsustavad rahastamise kasutamise üle? Kas otsused selle kohta, kuidas ja milleks saadud vahendeid jaotatakse ning miks ja kuidas toimida, on teavitatud?

- XXI. *Kas avaliku kooli juhtimise mudel kehtib demokraatlikes koolides? Kes peaks demokraatlikus koolis juhtima ja otsustama rahastamise jaotamise üle?*

7. Muudatuste ja innovatsiooni ettepanekute mõju hindamine hariduse parandamiseks:

Muutuste ja innovatsiooni ettepanekud peavad selgelt välja tooma hariduslikud elemendid (näitajad), mida soovitakse parandada, samuti protsessid (millal ja kes hindab) ning vahendid (millega), mida kasutatakse, et järk-järgult demonstreerida edusamme ja saavutusi vastavalt ettepanekus kavandatud kujundusele, mis on suunanud ja juhendanud selle rakendamist klassiruumides ja haridusasutustes. Lisaks tuleb tuvastada need aspektid, millele peab jätkuvalt mõju avaldama, ja need, mis vajavad muudatusi, et hariduse parendamisel edasi liikuda. Demokraatlike koolide haridusmudel kui muutuste ja uuenduste ettepanek peab samuti olema analüüsi ja hindamise objektiks.

Millised hindamisnäitajad määratlevad innovatsiooniprojekti demokraatliku hariduse mõistmise raamistikus, mis, miks, milleks ja kuidas need ettepanekud hariduse muutmiseks ja parandamiseks on?

XXII. Millised on demokraatlike koolide haridusmudelile iseloomulikud elemendid, mille kohta on olemas tõendid, mis näitavad hariduse paranemist?

Milliseid vahendeid on kasutatud või tuleks kasutada teabe kogumiseks hariduse parandamise edusammude kohta?

XXIII. Milliseid vahendeid on demokraatlikes koolides kasutatud, et näidata neid määratleva haridusmudeli tugevaid ja nõrku külgi?

Millised haridusvaldkonna osalejad peaksid hindama haridusuuendusprojektides kavandatud ja väljatöötatud haridusprotsessi? Kas innovatsiooniprojekti tuleks hinnata nii sisemiselt kui ka väliselt?

XXIV. Millised osalejad on hinnanud ja hindavad demokraatlike koolide hariduspraktika protsesse ja saavutusi?